

Declaració de commemoració del Dia Internacional del Poble Gitano a Tàrraga

La cultura gitana avui dia continua sent una gran desconeguda per a molts catalans. Si bé és cert que s'estan duent a terme moltes accions i iniciatives a Catalunya per tal de reivindicar i fer visibles els valors i les aportacions del poble gitano al conjunt de la societat catalana, encara **són necessaris més esforços per tal de contribuir a difondre i reivindicar el paper del poble gitano al conjunt de la nostra societat.**

La comunitat gitana d'arreu del món, i malauradament també a Catalunya, pateix una discriminació i racisme específics, anomenat pels principals organismes internacionals i pel poble gitano mateix **antigitanisme**. Tal com afirma el Consell d'Europa, aquesta forma específica de racisme envers el poble gitano és persistent, ja que perdura des de la seva arribada a Europa i Catalunya; sistemàtic, perquè és compartit per tots els estaments socials (acadèmia, mitjans de comunicació, societat, administracions, etc.), i freqüentment acompanyat d'episodis d'odi i violència. En aquest sentit, el Parlament Europeu va aprovar el 2017 un text en què insta tots els estats de la Unió Europea a superar l'exclusió social del poble gitano, i posa un especial èmfasi en la lluita contra l'antigitanisme com a element clau de la inclusió social d'aquest poble. Tanmateix, no podem obviar que la discriminació continua.

Sobre aquest racisme específic cap a la comunitat gitana, a l'enquesta de l'Agència de la Unió Europea pels Drets Fonamentals s'assenyala que quasi cinc de cada deu gitanos han patit discriminació directa pel seu origen ètnic, especialment en la cerca de feina, als serveis sanitaris o a la via pública. A l'enquesta del CIS, més del 35 % de les persones entrevistades reconeixen obertament que els incomodaria tenir com a veïns persones gitanes. Una de les principals vies per reproduir-ne els estereotips i prejudicis, i que contribueix a fomentar l'antigitanisme, són els mitjans de comunicació de masses, molts dels quals encara emeten programes basats en una imatge distorsionada de la població gitana.

Si ens centrem en la situació social de **la dona gitana**, malgrat els esforços i avenços aconseguits, les dones gitanes segueixen patint una triple discriminació: pel fet de ser dones, com la resta de dones que encara avui pateixen desigualtat educativa, laboral, etc.; pel fet de pertànyer a una minoria cultural com el poble gitano, i perquè freqüentment no tenen formació acadèmica, cosa que les fa encara més vulnerables. Aquesta triple discriminació continua sent denunciada per feministes gitanes i no gitanes, les quals recorden que l'Estudi de població gitana a Catalunya ja apuntava l'alarmant diferència entre l'esperança de vida de les dones gitanes (55 anys) i les dones no gitanes (82 anys) a Catalunya. Malgrat aquestes dades, la dona

gitana continua sent considerada un dels principals motors de canvi i inclusió social del poble gitano.

La Generalitat de Catalunya elabora un pla integral del poble gitano de manera periòdica. Actualment, el **Pla integral del poble gitano 2017-2020 (prorrogat fins al 2023)** és la continuïtat del tercer pla, que comprenia el període 2014-2016. El mandat que n'origina la continuïtat continua sent la Resolució 1045/VI del Parlament de Catalunya, que insta el Govern de la Generalitat a dissenyar i aplicar un pla integral. Aquest pla pretén, d'una banda, mantenir i intensificar els aspectes positius del pla anterior i, de l'altra, millorar els aspectes que ens han de permetre assolir millors resultats quant a la participació, l'eficiència i l'impacte social de les polítiques al conjunt de Catalunya.

Amb aquesta situació del poble gitano a Catalunya i Europa, l'eix vertebrador del **quart Pla integral del poble gitano a Catalunya** es basa en **cinc elements principals**:

1. El desenvolupament de mesures i accions que estiguin directament destinades a millorar la situació social del poble gitano, tenint presents molt especialment les dades citades anteriorment.
2. La contextualització en el marc europeu, estatal i català de les polítiques públiques adreçades al poble gitano, per tal de respectar i millorar les línies d'acció política adreçades a la inclusió social del poble gitano.
3. La consonància amb els resultats de les recerques de més impacte, així com altres experiències d'èxit que estan contribuint a la millora de la situació del poble gitano.
4. La implicació de la població gitana en tot el procés d'elaboració del pla, així com durant el seu procés de seguiment i avaluació.
5. I la col·laboració i diàleg permanent amb les autoritats nacionals, regionals i locals de Catalunya.

Si entrem una mica en **antecedents històrics**, existeix debat sobre les primeres evidències de presència del poble gitano al nostre país. Si més no, revisant els documents històrics, constatem una referència del 26 de novembre de 1415, en què l'encara príncep Alfons va concedir un *guitatge* a Tomàs de Sabba a Perpinyà. Aquesta persona era un gitano que anava en pelegrinatge cap a Santiago de Compostel·la (avui dia existeix la Fundación Thomás de Sabba que treballa per la millora de la qualitat de vida de gitanos a Jaca, Aragó). Aquesta evidència constata que el poble gitano va arribar al nostre país fa poc més de 600 anys. Segurament, però, s'havia ignorat aquesta data, ja que Perpinyà ara és una ciutat de l'Estat

francès, i no s'ha considerat que també és una població catalana, i més en aquella època, amb domini de la Casa de Barcelona. Per tant, cal considerar que la primera referència dels gitanos a Catalunya fou el novembre de 1415, i per tant en va fer **600 anys** el 2015.

Inicialment, la seva condició de pelegrins els va atorgar alguns privilegis. Per exemple, l'exempció de pagar alguns tributs, la possibilitat de rebre donatius o la possibilitat d'impartir justícia entre ells mateixos. Però principalment el poble gitano ha patit discriminacions de diferents tipus. El **Llibre de Consells de la Ciutat** de l'any 1743, en la sessió del 30 de gener, recull la notícia més antiga que coneixem de la presència del poble gitano a **Tàrrrega**. Al foli 6v podem llegir com es referencia la petició de persones gitanes de «gozar de las libertades que gozan los demás individuos de esta villa». El 30 de juliol de 1749, sota el regnat de Ferran VI, es va dur a terme la Gran Redada (batuda) a tot l'Estat espanyol. Nou mil gitanos i gitanes foren portats a galeres i a presó aquell dia, per ordre del Marqués de la Ensenada.

Amb tot, el fet històric més cruel que ha viscut la població gitana al llarg de la història és l'**holocaust gitano**. El poble gitano ja era objecte de debat a conferències sobre «plaga gitana» (*Zigeunergeschmeiss*) abans de l'ascens del nacionalsocialisme a Alemanya, però fou durant el nazisme quan va ser exterminat de manera sistemàtica. Fonts consultades (Hancock, 1988) apunten a 500.000 víctimes gitanes. El 2015 el Parlament Europeu aprovà una resolució que reconeix el 2 d'agost com a dia del genocidi gitano. Atès que aquell dia del 1944 foren assassinats en càmeres de gas milers de gitanos a Auschwitz.

El **1971** es va dur a terme, a Londres, el **primer Congrés Internacional Gitano**. A aquella reunió van assistir-hi participants gitanos de 21 països diferents. En aquella sessió de treball acordaren unir-se sota el nom del poble *Roma*, identificaren el seu himne (*Gelem Gelem*) i la seva bandera. La data del 8 d'abril es va acordar establir-la anys després per a recordar aquell primer congrés mundial de Londres.

El **8 d'abril** és, per tant, la jornada per excel·lència dedicada a la cultura gitana i a la conscienciació dels problemes a què s'enfronta el poble romaní. A Tàrrrega pretenem donar a conèixer el Pla integral del poble gitano i posar en valor la cultura gitana, lligada a la capital de l'Urgell des de fa segles (almenys hi ha documentada la notícia del *Llibre de Consells de la Ciutat* de l'any 1743).

Per tot això, **cada 8 d'abril es penjarà la bandera romaní a la balconada de l'ajuntament de Tàrrrega** i es farà difusió d'aquesta diada. La bandera es divideix en dues franges i consta de dos colors: el blau, que simbolitza el cel, i el verd, que simbolitza el camp; una roda roja de carro hi està superposada i simbolitza l'origen nòmada del poble gitano i la voluntat de circulació i llibertat.